

Concept Accountantsverslag

Recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland e.o.

Boekjaar 2021

© Baker Tilly

Vertrouwelijk
Aan het algemeen bestuur van
Recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland e.o.
Overschieseweg 310
3112 NC SCHIEDAM

Breda, 18 maart 2022

Geachte leden van het algemeen bestuur,

Voor u ligt het concept accountantsverslag dat wij hebben opgesteld op basis van de door ons uitgevoerde werkzaamheden in het kader van de controle van de jaarrekening 2021 van Recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland e.o..

De belangrijkste bevindingen naar aanleiding van de eindejaarscontrole hebben wij in dit concept accountantsverslag opgenomen. Gezien de lopende controle, welke in de afrondende fase is, wilden wij u op dit moment al reeds informeren over de belangrijkste aspecten van de controle. De concept jaarrekening is door ons gecontroleerd, waarbij door de medewerkers van Staatsbosbeheer al een geactualiseerde versie aan u is toegezonden. Wij hebben de aanpassingen in deze conceptversie nog niet kunnen beoordelen gezien het moment waarop wij deze ontvangen hebben ten opzichte van het versturen van deze concept rapportage. Het belangrijkste onderdeel wat nog onderhanden is betreft de subsidies en de voorzieningen. De controle zal op korte termijn worden afgerond.

Wij bedanken het bestuur en de betrokken medewerkers van Recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland e.o. voor de open en constructieve samenwerking bij het verrichten van onze controlewerkzaamheden en de totstandkoming van onze rapportage.

Tot het verstrekken van nadere toelichting zijn wij graag bereid.

Met vriendelijke groet,
Baker Tilly (Netherlands) N.V.

Ondertekening pas in definitieve / geactualiseerde versie.

drs. R. Opendorp RA
Partner

Inhouds-opgave

Bestuurlijke samenvatting controle 2021	4
Belangrijkste bevindingen uit onze controle	6
Interne beheersing	12

Bijlagen

Bijlage A – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden	16
Bijlage B – Onafhankelijkheid	17
Bijlage C – Controle aanpak	18

Bestuurlijke samenvatting

Bestuurlijke samenvatting controle 2021

Conclusies jaarrekeningcontrole 2021

Kernpunt	Uitkomst
Oordeel ten aanzien van getrouwheid	Gezien de status van onze controle nog geen totaal oordeel te geven.
Oordeel ten aanzien van rechtmatigheid	Gezien de status van onze controle nog geen totaal oordeel te geven.
Geen bevindingen ten aanzien van de WNT-verantwoording	Wij hebben de WNT-verantwoording van het recreatieschap gecontroleerd met inachtneming van het controleprotocol WNT. Wij kunnen concluderen dat de opgenomen toelichting in de jaarrekening voldoet aan de daaraan te stellen eisen.
(On)gecorrigeerde controleverschillen	Er is geen sprake van ongecorrigeerde controleverschillen, noch zijn er materiële controleverschillen geconstateerd welke nog aangepast moesten worden.
Geconstateerde onzekerheden	Er zijn geen onzekerheden geconstateerd. Er zijn in dit kader dan ook geen bijzonderheden te vermelden.
Schatkistbankieren	De toelichting met betrekking tot schatkistbankieren voldoet aan de daaraan te stellen eisen. Er is geen overschrijding van de drempel geconstateerd bij de vier gerapporteerde en beoordeelde kwartalen in 2021.
Jaarverslag is opgesteld in overeenstemming met het BBV en bevat geen materiële inconsistenties met de jaarrekening	Wij stellen vast dat het jaarverslag overeenkomstig het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) is opgesteld en met de jaarrekening verenigbaar is en het jaarverslag in het licht van de tijdens het onderzoek van de jaarrekening verkregen kennis en begrip omtrent het recreatieschap en haar omgeving geen materiële onjuistheden bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de organisatiewet en de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.
Bevindingen jaarrekeningcontrole	Uit onze controle kwamen bevindingen voort met name op het gebied van tekstuele aanpassingen en rubricering in de jaarrekening. Wij verwijzen hiervoor naar de paragraaf “bevindingen jaarrekeningcontrole”.

Uitkomsten jaarrekeningcontrole

Een goedkeurend oordeel bij uw jaarrekening

Voorlopig (concept) oordeel: een goedkeurende verklaring over getrouwheid en rechtmatigheid
Gezien de status van onze controle kunnen wij nog geen (totaal) oordeel geven.

Daarom geeft onze (concept) controleverklaring de volgende oordelen:

Getrouwheid	Nog niet bekend
Rechtmatigheid	Nog niet bekend

Er zijn geen controleverschillen boven de rapporteringstolerantie inzake de getrouwheid en rechtmatigheid geconstateerd. Onze materialiteit bedraagt bij fouten 1% van het totaal van lasten inclusief dotaties aan reserves en bij onzekerheden 3%.

Tabel ongecorrigeerde fouten en onzekerheden getrouwheid en rechtmatigheid (x € 1.000)

Bevinding	Ref.	Fout	Onzeker
Getrouwheid			
Geen bevindingen	-	-	-
Totaal		-	-
Goedkeuringstolerantie getrouwheid		45	135
Rechtmatigheid			
Onrechtmatige aanbestedingen	-	-	-
Totaal		-	-
Goedkeuringstolerantie rechtmatigheid		45	135

De jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met het BBV
Het dagelijks bestuur heeft in de jaarrekening 2021 de voorschriften van het BBV gevolgd. Dit betekent dat geen materiële alternatieve verwerkingswijzen zijn gehanteerd.

Daarnaast zijn naar onze mening de door het dagelijks bestuur gekozen waarderingsgrondslagen aanvaardbaar en consistent toegepast met betrekking tot de significante jaarrekeningposten en bijzondere transacties. Dit geldt tevens voor het tijdstip waarop die transacties hebben plaatsgevonden, de periode waarin zij zijn verantwoord en de desbetreffende toelichtingen in de jaarrekening.

Uw gemeenschappelijke regeling heeft gedurende 2021 geen vrijwillige wijzigingen doorgevoerd in de keuze of de toepassing van belangrijke verslaggevingsgrondslagen. Bij de voorziening groot onderhoud is weliswaar sprake van een herijking van het plan, maar dit heeft niet geleid tot aanpassing in de uitgangsposities dan wel gehanteerde grondslag.

De wijzigingen van verslaggevingsgrondslagen die het BBV met ingang van 2021 voorschrijft zijn door de gemeenschappelijke regelingen opgevolgd.

Het jaarverslag is verenigbaar met de jaarrekening
Wij hebben recent het jaarverslag ontvangen welke wij op korte termijn zullen beoordelen.

Gemaakte schattingen in de jaarrekening
Bij het opstellen van de jaarrekening maakt het dagelijks bestuur belangrijke schattingen. We hebben de schattingen die het dagelijks bestuur heeft gemaakt bij het opstellen van de jaarrekening beoordeeld. Onderstaande tabel geeft een overzicht van onze bevindingen met de bijbehorende toelichting. Voor wat betreft de belangrijkste schattingen die ook in het voorgaande jaar relevant waren, is onze conclusie dat deze gebaseerd zijn op consistente uitgangspunten en veronderstellingen.

Gemaakte schatting	2021	2020
Waardering van uw materiële vaste activa *Toelichting:* *Wij zijn van mening dat de schattingen met betrekking tot de materiële vaste activa een evenwichtig beeld geven van de waardering van uw materiële vaste activa.*	●	●
Waardering en afgrenzing van uw vorderingen / schulden posities (met name subsidies) *Toelichting:* *Wij zijn van mening dat de schattingen / opgenomen posities een evenwichtig beeld geven van de waardering en afgrenzing van uw vorderingen / schulden.*	●	●
Nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen *Toelichting:* *In 2019 is sprake geweest van een herijking van het Terrein Beheer Model (TBM) – ofwel het onderhoudsplan. Conform verslaggevingsvereisten moet dit minimaal eens in de vijf jaar gebeuren en wordt jaarlijks beoordeeld of het plan aanpassing behoeft, wat mogelijk effect kan hebben op de jaarlijkse dotatie. In dit onderhoudsplan wordt groot onderhoud (hiertoe is een voorziening gevormd) en regulier onderhoud (deze lasten worden jaarlijks in de staat van baten en lasten geboekt) strikt van elkaar gescheiden en wordt een inschatting gemaakt voor de komende 20 jaar. Vanuit een volledige herijking zijn de geplande uitgaven en de hieraan gekoppelde (toekomstige) dotaties bepaald.* *In 2020 & 2021 zijn de uitgangsposities geactualiseerd met recente en te verwachten ontwikkelingen. De conclusie is dat dit heeft geleid tot een incidentele vrijval van een gedeelte van de voorziening groot onderhoud. Onder hoofdstuk "bevindingen jaarrekeningcontrole" lichtten wij dit nader aan u toe.* *Wij zijn het eens met de uitgangsposities van dit plan en hebben deze getoetst. Onze conclusie is dan ook dat de dotatie voor 2021 alsmede de eindstand per 31 december 2021 op dit moment de beste inschatting geeft van de voorziening groot onderhoud.*	●	●

Legenda status:
● = evenwichtig ● = optimistisch ● = voorzichtig ● = controleverschil

Financiële positie en resultaat

Resultaat 2021 en eigen vermogen
Ultimo 2021 heeft Recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland e.o. een eigen vermogen van circa € 10,7 miljoen (2020: € 9 miljoen). In de jaarrekening 2021 is het eigen vermogen onderverdeeld naar een algemene reserve en diverse bestemmingsreserves. Het gerealiseerde resultaat bedraagt € 1,7 miljoen positief en is voornamelijk ontstaan een vrijval van de voorziening groot onderhoud in 2021.

De solvabiliteit van uw recreatieschap neemt af
De solvabiliteit van uw recreatieschap geeft een beeld van de mate waarin uw recreatieschap op lange termijn aan haar verplichtingen kan voldoen. Het totaal vermogen van de balans is ten opzichte van 2021 gelijk gebleven. Het eigen vermogen is toegenomen door met name het resultaat uit 2021. Dientengevolge is de solvabiliteit licht toegenomen van 71% in 2020 naar 85% in 2021.

De Vereniging van Nederlandse Gemeenten hanteert een signaalwaarde van 20% als minimum norm (bron: VNG, Handleiding houdbaarheidstest organisatiefinanciën). Uw GR voldoet per 31 december 2021 ruimschoots aan die norm.

Financiering
Er is in 2021 geen sprake van beperkte (externe) financieringen. De financiering van de investeringen in 2021 zijn uit eigen middelen gedaan.

Schatkistbankieren
Wij vestigen de aandacht op de regeling schatkistbankieren voor decentrale overheden. In de jaarrekening is een toelichting gegeven over de gemiddelde bankstanden per kwartaal en in hoeverre u heeft voldaan aan de vereisten van schatkistbankieren. Bij alle kwartalen wordt het drempelbedrag niet overschreden.

Bevindingen jaarrekeningcontrole

Proces van de controle
In het najaar van 2021 is er naast een tussentijdse controle op processen tevens een een IT audit uitgevoerd op de geautomatiseerde gegevensverwerkende omgeving welke de jaarrekening 2021 raakt. Onze bevindingen vanuit de interim-controle en IT audit zijn aan u gerapporteerd via onze managementletter 2021.

Begin februari 2022 hebben de medewerkers van Staatsbosbeheer het volledige balansdossier alsmede de concept jaarrekening met ons gedeeld. Wij hebben onze eindejaarscontrole van half februari 2022 tot begin maart 2022 uitgevoerd en bevindingen ons nu in de afrondende fase. Dit proces is in onderlinge samenspraak met Staatsbosbeheer constructief en prettig verlopen. Er zijn wel aandachtspunten in de oplevering van de bescheiden en de onderliggende documentatie geconstateerd. Dit zullen wij met Staatsbosbeheer evalueren. Er zijn daarom nog enkele posities waarin wij in de laatste fase van onze toetsingen aandacht aan dienen te geven. Dit staat in deze maand gepland.

Jaarrekening – laatste beoordeling
In de finale jaarrekening zullen nog diverse toelichtingen, zinsneden en dergelijke worden aangepast welke bij afronding van onze controle naar voren komen. Dit betreffen echter geen materiële zaken en doen geen afbreuk aan ons oordeel.

Materiële vaste activa – investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut
In 2021 zijn diverse activa “in bewerking” gereedgekomen waarna zij weliswaar in dezelfde categorie blijven staan maar voor de lezer even apart als “afgeronde activa” zijn gepresenteerd. Vanaf moment van gereedkomen en ingebruikname zal er op deze activa worden afgeschreven. Onder de eigen vermogen positie is een afschrijvingsreserve gevormd die de toekomstige afschrijvingen zal “opvangen”.

Voorziening groot onderhoud
Zoals eerder toegelicht is er in 2019 sprake geweest van een (forse) herijking van het TBM-model met hierin een cijfermatige uitwerking richting de vorming van een voorziening groot onderhoud. In 2021 is getoetst of de jaarlijkse dotatie nog dekkend is richting de toekomstige vorming van de voorziening op basis van het egalisatieprincipe. De voorziening is in 2021 toegenomen van € 3,0 miljoen naar € 1,3 miljoen. Op basis van nader onderzoek door ons is gebleken;

- Dat de stand van de voorziening ultimo 2021 dekkend is, gegeven de beoogde uitvoering van groot onderhoud in de toekomst, maar dat er op basis van actualisatie is gebleken dat er op termijn “teveel” in de voorziening is opgenomen waardoor er in 2021 € 1,7 miljoen is vrijgevallen. Dit is op basis van RJ verslaggeving verwerkt waarbij is gekozen om dit in één keer vrij te laten vallen (een andere keuze had geweest om de toekomstige dotaties aan te passen Dat de dotatie (toevoeging) in 2021 voldoende is om in de toekomst een dekkende voorziening groot onderhoud te hebben;
- Dat de onttrekkingen (€ 976.000) betrekking hebben op groot onderhoud zoals opgenomen in het beheerplan. De prognose lag nagenoeg op hetzelfde bedrag per activiteit. Omdat de realisatie van het beheerplan voor de uitgevoerde activiteiten geen (materiële) afwijkingen vertonen stellen we vast dat de inschattingen in het beheerplan nog voldoende aannemelijk zijn.
- Dat het groot onderhoudsplan zorgvuldig en nauwkeurig tot stand is gekomen.

Zoals u zelf al heeft besloten adviseren wij u jaarlijks te beoordelen of de beoogde jaarlijkse dotatie nog voldoende dekkend is om het groot onderhoud in de toekomst uit te kunnen voeren. Er kan immers sprake zijn van groot onderhoud wat wordt uitgesteld of juist naar voren wordt gehaald, wat signalen kunnen zijn om de jaarlijkse dotatie aan te passen.

Bevindingen jaarrekeningcontrole

WNT verantwoording
Wij hebben de juistheid en volledigheid van deze toelichting gecontroleerd en hebben vastgesteld dat de toelichting voldeed aan de daaraan te stellen eisen. Wij kunnen concluderen dat de toelichting in de jaarrekening voldoet aan de vereisten zoals gesteld in de WNT.

De naleving van de anticumulatiebepaling maakt geen onderdeel meer uit van de controle van de accountant. De WNT-toezichthouders kunnen hier wel zelfstandig onderzoek naar doen en zo nodig handhavend optreden.

Rechtmatigheid - Europese aanbestedingsrichtlijnen
In het kader van de rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 is een controle uitgevoerd op de naleving van de (Europese) aanbestedingsrichtlijnen, alsmede uw eigen inkoopbeleid (conform normenkader). Dit inkoopbeleid is overigens volgens uw beslissing binnen het gestelde normenkader in 2021 conform wettelijk is vereist vastgesteld. Dit heeft geen afbreuk gedaan aan de acties welke reeds binnen uw inkoopafdeling werden gedaan, maar heeft wel ervoor zorgdragen dat de focus van onze controle op de wettelijk gestelde normen heeft gelegen.

Door goede afspraken met elkaar te maken en vanuit beide kanten het proces goed te begeleiden zijn we in staat geweest deze controles efficiënt uit te voeren doordat vooraf onderbouwende documentatie is op- en uitgezocht. Bij onze specifieke controles op het voldoen aan de Europese aanbestedingsrichtlijnen zijn geen onrechtmatigheden geconstateerd.

COVID-19
Het kalenderjaar 2021 zal, net als 2020, de geschiedenisboeken ingaan als een bewogen jaar waarin de COVID-19 pandemie de dagelijkse gang van zaken domineert. Het feit dat we een crisis van deze omvang in de recente historie nog niet eerder hebben meegemaakt als ook de onbekende duur, leidt tot onzekerheden en onduidelijkheden.

De crisis heeft niet alleen een financiële impact, maar ook een belangrijke operationele impact (te denken valt aan het feit of alle projecten toch doorgang konden vinden). Ook financieel gezien voelt uw organisatie in 2021 en vermoedelijk ook verder, de impact van COVID-19. U heeft de impact van COVID-19 toegelicht in uw jaarverslag en in de jaarrekening 2021 (gebeurtenissen na balansdatum). Verder zijn de effecten van COVID-19 in de jaarcijfers 2021 tot uiting gebracht. Te denken valt hierbij aan de inschatting van dubieuze debiteuren en/of afwaardering van activa en vorderingen. Naar onze mening zijn de “COVID-19” effecten afdoende in de jaarrekening 2021 toegelicht.

Kredieten
Het krediet Bijdrage Daghaven Twaalfmorgen was in 2020 onterecht afgesloten. De besteding – onder akkoord van het bestuur – bedraagt in 2021 € 36.000.

Bevindingen interne beheersing

Interne beheersing

Algemeen
Bij de planning en uitvoering van de controle van de jaarrekening 2021 van uw recreatieschap hebben wij de interne beheersmaatregelen, welke onderdeel uitmaken van de administratieve organisatie van uw recreatieschap, in onze overwegingen betrokken. Wij hebben de opzet, het bestaan en de werking van interne beheersmaatregelen onderzocht, voor zover wij dit in het kader van de jaarrekening noodzakelijk achten en niet met het doel om een oordeel over de effectiviteit van de interne beheersing te geven.

Wij hebben geen onderzoek naar de effectiviteit van de interne beheersing verricht, anders dan dat relevant is voor onze jaarrekeningcontrole.

Bevindingen interne beheersing
In onze managementletter 2021 hebben wij onze bevindingen en aanbevelingen van onze tussentijdse controle 2021 opgenomen. Voor onze opmerkingen in het kader van interne beheersing verwijzen wij u naar deze managementletter. In deze managementletter hebben wij aangegeven welke zaken voor het komende jaar de aandacht moeten hebben. De opvolging van deze items zullen wij meenemen in onze controle 2021. Belangrijke aandachtspunten in het kader van het voldoen aan Europese aanbestedingen en ter zake van de vorming van de voorziening groot onderhoud zijn reeds bij de jaarrekeningcontrole 2021 opgevolgd.

Automatisering
Onze controle was niet primair gericht op het doen van een uitspraak omtrent de continuïteit en betrouwbaarheid van (delen van) de geautomatiseerde gegevensverwerking en wij hebben daartoe ook geen opdracht van het management ontvangen. De jaarrekeningcontrole heeft geen tekortkomingen in de continuïteit en betrouwbaarheid van de geautomatiseerde gegevensverwerking aan het licht gebracht.

Fraude en naleving wet- en regelgeving
Bij de uitvoering van de werkzaamheden hanteren wij onder andere de Nadere Voorschriften Controle- en Overige Standaarden (NV COS) 240: “De verantwoordelijkheid van de accountant voor het onderkennen van het risico van fraude in het kader van de controle van financiële overzichten”.

Het dagelijks bestuur is primair verantwoordelijk voor de preventie van fraude. Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor een cultuur van eerlijkheid en ethisch verantwoordelijk gedrag.

Zij dient zowel preventieve als repressieve beheersingsmaatregelen te nemen om de kans op fraude zo veel mogelijk te beperken, zodat de integriteit van de financiële verslaggeving is gewaarborgd.

Tijdens de controle van de jaarrekening inventariseren wij de frauderisico’s binnen uw organisatie en beoordelen wij de interne beheersingsmaatregelen die gericht zijn op het voorkomen en ontdekken van fraude. Tijdens de beoordeling bleek ons dat binnen uw organisatie reeds de nodige aandacht wordt besteed aan de onderwerpen fraude en integriteit. U heeft aangegeven belang te hechten aan een adequate beheersing van frauderisico’s.

Volledigheidshalve wijzen wij erop dat onze controle niet specifiek gericht is op het ontdekken van fraude. Tijdens onze controle hebben wij geen fraude geconstateerd.

Wij informeren het algemeen bestuur over illegale handelingen waarbij het hoger kader is betrokken en over fraude en illegale handelingen (of deze nu door het hoger kader of door andere werknemers zijn veroorzaakt) die een onjuistheid van materieel belang in de jaarrekening tot gevolg hebben. Gedurende de controle zijn geen significante punten gesignaleerd ten aanzien van feitelijke of vermoedelijke niet-nakoming van wet- en regelgeving, voor zover deze van belang worden geacht voor de mate waarin het algemeen bestuur in staat is haar taken te vervullen.

Corruptie en omkopingsrisico's
Uw gemeenschappelijke regeling maakt onderdeel uit van de overheidssector waarin corruptie vaker dan bij andere sectoren voorkomt. Dit komt onder andere omdat veel transacties met een relatief grote omvang plaatsvinden, de transparantie over marktprijzen niet in alle gevallen voldoende is om te beoordelen en frequent zaken gedaan wordt met andere corruptiegevoelige sectoren (vastgoed, constructie, infrastructuur et cetera). Hierdoor hebben wij dit als aandachtspunt in onze controle meegenomen.

Corruptie is een wereldwijd probleem waarbij het uw verantwoordelijkheid is om corruptie binnen uw gemeenschappelijke regeling te voorkomen. Onze beroepsregels zijn in de praktijkhandreiking "Corruptie, werkzaamheden van de accountant" verder aangescherpt, hetgeen tot aanvullende werkzaamheden heeft geleid. Uw Gemeenschappelijk Regeling beschikt over beschreven procedures ten aanzien van de samenwerking met derden en een intern inkoop- en aanbestedingsbeleid aangevuld met gedragsregels voor de juiste mindset van de betrokken medewerkers. Zichtbare monitoring op de werking en naleving van dit beleid blijft een aandachtspunt voor uw organisatie.

Wij hebben de volgende werkzaamheden verricht om eventuele effecten van dit risico ten behoeve van onze controle van de jaarrekening te mitigeren:

- Detailcontrole op de inkopen en aanbestedingen om vast te stellen dat alle inkopen conform de geldende Europese aanbestedingsregels en de Aanbestedingswet 2012 zijn aanbesteed.
- Door middel van een steekproef vaststellen of voor inkopen welke in rekening zijn gebracht aan de gemeenschappelijke regeling ook een prestatie is geleverd door de tegenpartij.

Uit onze werkzaamheden zijn geen bijzonderheden voortgekomen.

Overige onderwerpen

Overige onderwerpen

Fraude en continuïteit in de controleverklaring
Als reactie op de rapporten van de Commissie Toezicht Accountancysector en Monitoring Commissie Accountancy heeft de NBA in de 2e helft van 2020 aangekondigd dat zij het beleid op de gebieden Fraude en Continuïteit meer concreet en meer zichtbaar tot uitdrukking wil brengen.

In het voorjaar van 2021 is een pilot uitgevoerd waarbij aan accountantsorganisaties is gevraagd aandacht aan deze onderwerpen te besteden in de controleverklaring. Het gaat niet om een uitbreiding van uit te voeren werkzaamheden maar over het rapporteren over onze werkzaamheden. Inmiddels is de volgende stap gezet en zijn in december 2021 de beroepsregels (vastgelegd in de Nadere Voorschriften Controle en Overige Standaarden) aangepast.

De aanvulling in Standaard 700 komt er in hoofdlijnen op neer dat afzonderlijke secties voor de onderwerpen continuïteit en fraude in de controleverklaring worden opgenomen. Hierin wordt uiteengezet hoe de accountant bij de controle-aanpak inspeelt op risico's ten aanzien van fraude en continuïteit en worden de uitgevoerde werkzaamheden toegelicht.

Als aanvulling kan de accountant ook de uitkomsten van deze werkzaamheden of belangrijke waarnemingen met betrekking tot het onderwerp toelichten. De beide secties worden in alle controleverklaringen (verplicht) opgenomen; ook in situaties waar geen sprake is van ernstige continuïteitsonzekerheid of spraakmakende fraudecasuïstiek. Deze verplichting geldt voor de verklaring bij de jaarrekening 2022.

Omdat binnen de publieke sector het begrip continuïteit minder relevant is, zijn de stakeholders nog in overleg hoe de accountant hier voor de publieke sector invulling aan gaat geven. Ten aanzien van de fraudecasuïstiek zou idealiter de nieuwe sectie in de controleverklaring moeten aansluiten op de frauderisico-analyse opgesteld door het algemeen bestuur, dan wel de toelichting van het algemeen bestuur op eventuele frauderisico's in de paragraaf bedrijfsvoering in het jaarverslag.

Rechtmatigheidsverantwoording
In de loop van 2022 wordt de Wet versterking decentrale rekenkamers van kracht. In de tweede nota van wijziging is hierin ook de rechtmatigheidsverantwoording meegenomen die het bestuur met ingang van 2022 moet afleggen. Deze verantwoording wordt onderdeel van de jaarrekening en daarmee ook object van onderzoek van de accountant ten aanzien van getrouwheid van de jaarrekening.

In de Kadernota rechtmatigheid 2022 is door de commissie BBV invulling gegeven aan de rechtmatigheidsverantwoording met betrekking tot het voorwaarden-, begrotings- en misbruik en oneigenlijk gebruik criterium. Voor u als organisatie is het van belang om:
- de rapporteringsgrens vast te stellen (0-3% van de begrote lasten na dotatie aan de reserves);
- het normenkader 2022 op te stellen (en dit door de raad te laten vaststellen);
- het normenkader te vertalen in een toetsingskader (toetspunten financiële rechtmatigheid);
- beheersdoelstellingen, risico's en beheersmaatregelen te formuleren;
- een controleplan opstellen; en
- de controlewerkzaamheden uitvoeren.

Daarbij vragen wij specifieke aandacht voor deugdelijke dossiervorming.

Bij de organisaties die hiertoe in 2021 al een pilot hebben gedraaid is gebleken dat het geen sinecure is om de onderbouwing van de rechtmatigheidsverantwoording goed in te richten. De intentie van de wetswijziging is om de organisatie beter in control te laten komen. Dat betekent dus ook dat de organisatie, denk aan budgethouders en management, moeten worden meegenomen. Ook gaat de wetswijziging uit van collectieve verantwoordelijkheid van het bestuur. Dat vraagt het creëren van breed draagvlak en betrokkenheid. Wij adviseren u tijdig de werkzaamheden op te starten, niet alleen de controle, maar juist ook de versterking van de interne beheersing. Hoewel alleen financiële rechtmatigheid nu een wettelijke borging kent, is bovenstaand framework ook goed toe te passen bij o.a. doelmatigheid, doeltreffendheid, niet-financiële rechtmatigheid, fiscaliteit en IT.

Overige onderwerpen

Environmental Social and Governance rapportage
In april 2021 heeft de Europese Commissie de Corporate Sustainability Reporting Directive (CSRD) gepubliceerd. Als gevolg van deze richtlijn worden grote bedrijven (mogelijk uit interessant voor uw organisatie) verplicht om met ingang van het boekjaar 2023 te rapporteren over hun impact op milieu- en sociale zaken. De richtlijn heeft tot doel de kwaliteit van de gerapporteerde informatie met betrekking tot ESG-aangelegenheden te verbeteren, met als uiteindelijk doel de transformatie naar een duurzamere economie te ondersteunen in lijn met de klimaatverbintenis van Parijs.

De volgende informatie is o.a. vereist om in de ESG-rapportage op te nemen:

- welke duurzaamheidstrends en -ontwikkelingen een materiële impact kunnen hebben op de onderneming (bijv. tekort aan middelen, bedrijfsonderbrekingen door slechte weersomstandigheden enz.);
- welke materiële impact de onderneming heeft op haar omgeving (mens en milieu);
- informatie over langetermijndoelstellingen van de onderneming met betrekking tot ESG en de geboekte vooruitgang daarin;
- informatie over immateriële activa (bijv. sociaal kapitaal).

Momenteel is de rapportage over duurzaamheid alleen van toepassing voor grote bedrijven. Maatschappelijk staat duurzaamheid echter hoog op de agenda en dat betekent dat in de toekomst mogelijk ook een rapportageverplichting voor u als organisatie gaat gelden. Wij gaan graag met u in gesprek over hoe ESG binnen de organisatie is vormgegeven en hoe ontwikkelingen hierover worden gemonitord.

Wij kunnen u ondersteunen bij de uitwerking van uw duurzaamheidsstrategie, het adviseren omtrent te nemen acties omtrent uw duurzaamheidsstrategie en u te ondersteunen bij de bewaking van de realisatie van de strategie door middel van KPI’s en dashboarding.

Overige onderwerpen

Soft controls
De huidige maatschappelijke ontwikkelingen en toegenomen aandacht voor cultuur en gedrag alsmede de omgang met ethische dilemma's, maakt dat ook van de accountant wordt verwacht dat anders wordt gekeken naar risico's op dat gebied. Daarmee zijn soft controls, als belangrijke aspecten van cultuur en gedrag, een relevant onderdeel in de jaarrekeningcontrole.

In de herziene Standaard 315 Risico's op een afwijking van materieel belang identificeren is in paragraaf 21b vermeld:
'De accountant dient door het uitvoeren van risico-inschattingswerkzaamheden inzicht te verwerven in de interne beheersingsomgeving. De accountant doet dit door te evalueren of:

- het management, onder het toezicht van de met governance belaste personen, een cultuur van eerlijkheid en ethisch gedrag heeft gecreëerd en gehandhaafd;
- de sterke punten in de elementen van de interne beheersingsomgeving samen een geschikte basis vormen voor de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit gezien de aard en complexiteit van de entiteit, en;
- tekortkomingen in de interne beheersingsomgeving de andere componenten van het interne beheersingssysteem van de entiteit ondermijnen.'

Het is voor de accountant dus van belang om inzicht te verkrijgen in de cultuur van een organisatie en het gedrag van het management en de medewerkers. Dit kan zelfs al een rol spelen in het proces van opdrachtacceptatie en -continuering.

Cultuur en gedrag zijn brede begrippen. Cultuur is een gemeenschappelijke verzameling van normen, waarden en gedragsuitingen die gedeeld worden door de leden van de organisatie. Of anders gezegd: 'zo doen we dat hier'. Gedrag kan worden omschreven als een verzameling van bewuste of onbewuste, (niet-) tastbare handelingen die gestuurd worden door bijvoorbeeld overtuigingen en omgeving.

Organisaties die bewust hun cultuur managen zijn beter in het realiseren van doelen en het managen van risico's vergeleken met organisatie die dat niet doen. Het bewust managen van de cultuur gebeurt vanuit drie invalshoeken:

1. verantwoordelijk zijn, is cruciaal voor het realiseren van noodzakelijke veranderingen in een organisatie. De mate waarin een organisatie centraal of decentraal is georganiseerd is vanzelfsprekend van invloed op de rol- en verantwoordelijkheidsverdeling.
2. Processen en procedures: het besef dat het opleggen en handhaven van regels, het gedrag van mensen niet genoeg verandert.
3. Soft controls: het cultiveren van alle niet-tastbare maar wel gedrag-beïnvloedende factoren in organisaties die kunnen helpen bij het realiseren van doelen en het managen van risico's.
4. Organisatie en besturing: het besef dat alle organisatieonderdelen goed inzicht in soft controls levert samen met de analyse van hard controls een completer beeld op van de interne beheersingsomgeving en de mogelijke effectiviteit van de genomen interne beheersingsmaatregelen. In samenwerking met onze HR consultants gaan wij graag met u over dit onderwerp in gesprek.

Bijlagen

Bijlage A – Reikwijdte van de controlewerkzaamheden

Opzet en reikwijdte van de controle
Onze controle is gericht op het verkrijgen van een redelijke mate van zekerheid dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Niet uitgesloten is dat afwijkingen voorkomen die voor de jaarrekening als geheel niet van belang zijn. Op grond van het Bado stelt de raad de goedkeuringstolerantie vast, die de accountant bij zijn jaarrekeningcontrole dient te hanteren.

Op grond van de jaarrekening 2021 bedraagt de goedkeuringstolerantie voor fouten afgerond € 45.000 (1% van de lasten) en voor onzekerheden € 135.000 (3% van de lasten). Als de goedkeuringstolerantie niet wordt overschreden, kan een goedkeurende controleverklaring afgegeven worden. Deze goedkeuringstolerantie is een kwantitatief criterium. De uiteindelijke oordeelsvorming is echter altijd een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve afwegingen. Het rapporteringsbedrag welke wij hebben gehanteerd bedraagt € 5.000.

Goedkeuringstolerantie	Goedkeurend	Beperking	Oordeelonthouding	Afkeurend
Fouten in de jaarrekening (% lasten)	≤ 1%	> 1 < 3%	-	≥ 3%
Onzekerheden in de controle (% lasten)	≤ 3%	> 3 < 10%	≥ 10%	-

Ons onderzoek richt zich niet specifiek op het ontdekken van fraude. De primaire verantwoordelijkheid voor het voorkomen en ontdekken van fraude berust bij het dagelijks bestuur. De accountant is niet verantwoordelijk en aansprakelijk voor de preventie van fraude.

Controleopdracht
De opdracht tot controle van de jaarrekening is uitgevoerd conform de met u gemaakte afspraken die zijn vastgelegd in de opdrachtbevestiging. De jaarrekeningcontrole is gericht op het uitbrengen van een onafhankelijk oordeel omtrent de getrouwheid en rechtmatigheid van de jaarrekening 2021 van het recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland e.o.. Het is de verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur om de jaarrekening op te maken in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en organisatien. Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel te geven over de jaarrekening, als bedoeld in artikel 213, tweede lid, van de organisatiewet.

Wij hebben onze controle verricht in overeenstemming met Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden, het Besluit accountantscontrole decentrale overheden (Bado), het door de raad vastgestelde controleprotocol en het controleprotocol Wet normering topinkomens 2021 vallen. Dienovereenkomstig zijn wij verplicht te voldoen aan de voor ons geldende gedragsnormen en zijn wij gehouden onze controle zodanig te plannen en uit te voeren dat een redelijke mate van zekerheid wordt verkregen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Bijlage B – Onafhankelijkheid

Wij zijn onafhankelijk van het recreatieschap Groenalliantie Midden-Holland e.o.
Baker Tilly heeft diverse organisatorische maatregelen getroffen om zijn onafhankelijkheid en die van zijn medewerkers te waarborgen. Deze maatregelen omvatten onder meer:

- voorschriften en procedures omtrent onafhankelijkheid. Deze voorschriften voor professioneel gedrag op het gebied van kwaliteit en onafhankelijkheid zijn opgenomen in de Gedragscode van Baker Tilly. Deze Gedragscode geldt voor iedere medewerker van Baker Tilly en wordt natuurlijk steeds geactualiseerd;
- jaarlijkse bevestiging van onafhankelijkheid door partners en medewerkers van Baker Tilly en ondersteunende stafdiensten;
- cliënt- en opdrachtacceptatieprocedures, waaronder een beoordeling, of er sprake is van mogelijk conflicterende diensten;
- intern en extern kwaliteitsonderzoek;
- reviews door externe toetsers die niet bij de opdracht betrokken zijn, ter waarborging van een deugdelijke grondslag/deskundig oordeel;
- roulatie van externe accountants op de opdracht.

Op grond van dit verslag zijn wij van mening dat wij in relatie tot uw organisatie, in overeenstemming met de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en artikel 24a van de Wet toezicht accountantsorganisaties (Wta), onafhankelijk hebben gefunctioneerd en dat de objectiviteit van onze oordeelsvorming in het afgelopen jaar niet is aangetast.

Bijlage C – Controleaanpak

Controleaanpak en uitvoering
Wij voeren onze controle uit met een mix van systeem- en gegevensgerichte werkzaamheden en een mix van vaste teamleden en ingeschakelde experts. Daarnaast beschikken wij als organisatie over verschillende kwaliteitsborgingsmaatregelen. Dit geheel tezamen leidt tot een kwalitatief goede controle. In ons controleplan en dit verslag is voor elk bijzonder aandachtsgebied in onze controle terug te lezen wat de kernpunten in onze controle zijn geweest die hebben bijgedragen aan de kwaliteit in onze controle.

Onze controleaanpak is onder andere gericht op het in kaart brengen van de voor de jaarrekening van belang zijnde risico's. Op basis van onze gesprekken met het management over de belangrijke financiële en operationele ontwikkelingen is een aantal punten met een verhoogd risico voor de jaarrekening 2021 onderkend:

- schattingen en toelichtingen in de jaarrekening;
- voorziening groot onderhoud;
- aanbestedingen;
- WNT-bijlage.

Inschakeling van externe deskundigen
Wij hebben in het kader van onze controle geen gebruik gemaakt van de werkzaamheden van externe deskundigen.

Significante schattingsposten
De belangrijkste schattingsposten binnen de jaarrekening van het recreatieschap betreffen:

- waardering van uw materiële vaste activa;
- waardering van uw vorderingen;
- nauwkeurigheid en volledigheid van de voorzieningen.

Het dagelijks bestuur is verantwoordelijk voor het maken van schattingen bij het opmaken van de jaarrekening. Als accountant beoordelen wij deze door het dagelijks bestuur gemaakte schattingen. Op basis van de door ons uitgevoerde controlewerkzaamheden concluderen wij dat de gemaakte schattingen door het dagelijks bestuur aanvaardbaar zijn.

Contactgegevens

drs. R. Opendorp RA
Partner
r.opendorp@bakertilly.nl

Kantoorgegevens:
Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Bijster 39
Postbus 3814
4800 DV Breda
T: 076 – 525 00 00